

MINISTERSTWO ROLNICTWA
I ROZWOJU WSI

Podsekretarz Stanu

UEM-wpr-0700-10/11(521-jd)

GABINET MARSZAŁKA SENATU

wzplynulo dn. 5.08.11

4004 podpis

Warszawa, dnia 4 sierpnia 2011 r.

S. K. R. E. P. A. M. R. S. I.
Biuro Prac Senackich
Wzplynulo dn. 5.08.11
7403 podpis

Pan
Bogdan Borusewicz
Marszałek Senatu
Rzeczypospolitej Polskiej

Stanowiony Rzecznik Marszałek

W odpowiedzi na pismo Pana Marszałka, BPS/DSK-043-3880/11, z dnia 13 lipca 2011 r., dotyczące oświadczenia senatora Grzegorza Wojciechowskiego oraz senatora Wojciecha Skurkiewicza, przekazuję poniżej odpowiedź na poruszone przez Panów senatorów kwestie, dotyczące dopłat bezpośrednich oraz blokowania eksportu polskich owoców i warzyw do Rosji.

Dopłaty bezpośrednie

Odnosząc się do powyższej kwestii, należy zaznaczyć, iż w popartych przez Polskę Konkluzjach Prezydencji węgierskiej do *Komunikatu Komisji Europejskiej „WPR do 2020 r.: sprostac wyzwaniom przyszłości zwiqzanym z żywnością, zasobami naturalnymi oraz aspektami terytorialnymi”*, odnotowano zarówno zdecydowany sprzeciw państw członkowskich wobec wprowadzenia maksymalnego pułapu płatności bezpośrednich przekazywanych dużym gospodarstwom indywidualnym, jak i postulat, by ewentualne propozycje legislacyjne w tym zakresie nie naruszały konkurencyjności gospodarstw rolnych i nie zakłócały niezbędnego uproszczenia WPR.

Ponadto, należy podkreślić, iż zgodnie ze Stanowiskiem Rządu RP z dnia 4 lutego br. do ww. Komunikatu Komisji, ograniczenie wsparcia bezpośredniego dla największych

gospodarstw, w ramach podstawowego komponentu płatności bezpośrednich, jest interesującą propozycją, która jest spójna z dążeniem do efektywnej realizacji traktatowego celu dochodowego w rolnictwie. Ograniczenie takie mogłoby mieć charakter degresywny powyżej pewnej progowej kwoty wsparcia. Takie rozwiązanie byłoby szczególnie zasadne w przypadku utrzymania lub ewentualnego podwyższenia minimalnych wymagań zasad dobrej kultury rolnej, tak aby zapewnić możliwość ich spełniania na całej powierzchni użytków rolnych. Środki w ten sposób uwolnione powinny być przeznaczone na cele restrukturyzacji gospodarstw najmniejszych. Z ograniczenia tego byłyby wyłączone tylko te duże gospodarstwa, które tworzą / utrzymują miejsca pracy na założonym minimalnym poziomie.

W przypadku wprowadzenia limitu kwotowego, np. w wysokości 100 000 euro na gospodarstwo, według danych ARiMR, dotyczących struktury gospodarstw oraz kwot wypłaconych płatności w zależności od wielkości gospodarstwa w roku 2009, ograniczenie wsparcia odnosiłoby się do 359 gospodarstw, tj. 0,03% ogólnej liczby gospodarstw, których udział w wypłaconych płatnościach wynosił w 2009 r. 4,71 %.

Ze względu na fakt, że w Polsce mało jest dużych gospodarstw, których potencjalnie mógłby dotyczyć górny limit wsparcia, kwota uzyskana w ten sposób w naszym kraju byłaby stosunkowo niewielka. W porównaniu z kosztami wprowadzenia takiego mechanizmu, może okazać się, że jest on zupełnie nieopłacalny. Tym bardziej, jeśli środki te pozostałyby do dyspozycji państwa członkowskiego, które je wygenerowało i miałyby posłużyć finansowaniu dodatkowego wsparcia dla małych gospodarstw i / lub części zielonej płatności bezpośrednich i / lub wsparcia ONW (z I filara).

W tym kontekście należy zwrócić uwagę na zagrożenie związane z ustalaniem górnych limitów kwotowych, których skutkiem może być sztuczne dzielenie gospodarstw, co może również doprowadzić do osłabienia pozycji konkurencyjnej najlepszych gospodarstw i zakłóceń zachowań rynkowych.

Zgodnie ze Stanowiskiem Rządu RP z dnia 4 lutego br. do Komunikatu Komisji, koniecznym jest lepsze uwzględnienie przez WPR potencjału, problemów i potrzeb małych gospodarstw rolnych, gdyż przeważająca część rodzinnych gospodarstw rolnych w UE będzie mieć także w przyszłości trudności z osiągnięciem skali ekonomicznej, zapewniającej wystarczający dochód w oparciu o produkcję rolną. Jednocześnie gospodarstwa te będą wciąż pełnić istotną rolę w realizacji wielu wspólnotowych funkcji publicznych gospodarki rolnej, m.in. z uwagi na ich specyficzne cechy strukturalne i technologiczne (np.: mozaikowata

struktura działek i upraw, tradycyjny plodozmian i pracochłonne techniki i kierunki produkcji).

Poza wsparciem w ramach płatności bezpośrednich, którym objęte są także małe gospodarstwa, należy jednocześnie wspierać proces ich restrukturyzacji w ramach działań II filara WPR. W szczególności, należy stworzyć nowy instrument, umożliwiający właścicielom gospodarstw najmniejszych zaniechanie działalności rolniczej i przekazanie ziemi na rzecz gospodarstw rozwojowych. Należy także poszukiwać rozwiązań ułatwiających tym gospodarstwom dostęp do rynków zbytu, w tym w szczególności rynków lokalnych.

Kwestię wspierania rolników prowadzących produkcję warzyw, należy rozpatrywać przede wszystkim w kontekście postanowień reformy WPR z 2003 roku z Luksemburga. Zgodnie ze wspomnianą reformą płatności bezpośrednie w Unii Europejskiej zostały oddzielone od produkcji rolnej, ponieważ ich nadrzędnym celem jest wsparcie dochodów rolniczych, a nie powodowanie zachęt do zwiększania produkcji. Dzięki temu rolnicy dostosowują swoją produkcję do faktycznego zapotrzebowania rynku i swoich przewag konkurencyjnych, a nie kierują się wysokością płatności bezpośrednich. Wypłata wsparcia nie jest zatem powiązana z obowiązkiem prowadzenia określonej produkcji rolnej, a jej wysokość została określona na podstawie danych historycznych z okresu referencyjnego. W praktyce oznacza to, że rolnicy we Wspólnocie otrzymują określoną kwotę płatności w przeliczeniu na gospodarstwo lub hektar użytków rolnych, niezależnie od tego, co uprawiają lub produkują w roku bieżącym.

Odnosząc się do przedstawionej w oświadczeniu informacji, iż uprawy malin i truskawek objęte są wyłącznie płatnością podstawową, należy wspomnieć, iż od roku 2008 w Polsce stosowana jest płatność obszarowa do owoców miękkich, która została wprowadzona na wniosek Polski w wyniku reformy Wspólnej Polityki Rolnej na rynku owoców i warzyw. W związku z powyższym, w roku bieżącym producenci malin lub truskawek mogli już po raz czwarty wnioskować o przyznanie tej płatności.

Zasady przyznawania tej płatności regulują: art. 98 rozporządzenia Rady nr 73/2009 z dnia 19 stycznia 2009 r., rozporządzenie Komisji nr 1121/2009 z dnia 29 października 2009 r. oraz ustawa z dnia 26 stycznia 2007 roku o płatnościach w ramach systemów wsparcia bezpośredniego (Dz. U. z 2008 r. Nr 170, poz. 1051 z późn. zm.). Płatność ta przyznawana jest do powierzchni upraw malin lub truskawek przeznaczonych wyłącznie do przetworzenia.

Zgodnie z obowiązującym prawodawstwem wspólnotowym, tj. art. 98 rozporządzenia Rady nr 73/2009, stosowana w Polsce płatność do owoców miękkich ma formę płatności

przejściowej i będzie przyznawana do dnia 31 grudnia 2011 roku. Nie oznacza to jednak, iż wsparcie dla sektora owoców miękkich będzie możliwe jedynie do końca 2011 roku, bowiem art. 129 rozporządzenia Rady nr 73/2009 przewiduje, iż nowe państwa członkowskie, stosujące system jednolitej płatności obszarowej (a zatem również Polska), będą mogły do dnia 1 sierpnia 2011 roku podjąć decyzję o przyznaniu od roku 2012 oddzielnej płatności do owoców miękkich. Oznacza to, że zostanie przedłużona możliwość stosowania płatności do owoców miękkich. Zmieni się jedynie charakter wypłacanej płatności, gdyż od roku 2012 będzie to płatność oddzielona od produkcji, czyli historyczna, a nie związana z produkcją, jak będzie to miało miejsce do końca 2011 r.

W tym kontekście należy zaznaczyć, iż Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi podjął decyzję, w przewidzianym prawem wspólnotowym terminie, o stosowaniu od roku 2012 oddzielnej płatności do owoców miękkich. O decyzji tej został powiadomiony Pan Dacian Ciolos – Członek Komisji Europejskiej ds. Rolnictwa i Rozwoju Obszarów Wiejskich.

Kwestia likwidacji dużych różnic w poziomie płatności bezpośrednich pomiędzy państwami członkowskimi oraz wyrównania tych płatności w skali Unii Europejskiej, jest konsekwentnie podejmowana przez Ministra Rolnictwa na forum instytucji UE oraz w licznych kontaktach dwustronnych z państwami członkowskimi. Przejawem aktywności Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi w dążeniu do zlikwidowania różnic w wysokości płatności bezpośrednich w UE było m.in.:

- Uzyskanie pod koniec 2008 r., w ramach Przeglądu WPR, wspólnej deklaracji Komisji Europejskiej i Rady UE w sprawie przeanalizowania problemu dużego zróżnicowania płatności bezpośrednich w skali UE;
- Podpisanie w 2010 r. trzech deklaracji i wspólnego stanowiska państw członkowskich, w których odniesiono się do kwestii nowych zasad dystrybucji płatności bezpośrednich, postulując odejście od kryteriów historycznych;
- Postulowanie w trakcie dyskusji nad Komunikatem Komisji na posiedzeniach Rady UE ds. Rolnictwa i Rybołówstwa w dniach 29-30 listopada 2010 r., w dniach 13-14 grudnia 2010 r., w dniu 24 stycznia 2011 r. oraz w dniu 17 marca 2011 r. zmiany kryteriów alokacji środków na płatności bezpośrednie pomiędzy państwami członkowskimi i odejście od kryteriów historycznych;
- Wysłanie do polskich eurodeputowanych w dniu 27 maja br., apelu o podjęcie aktywnych działań na forum Parlamentu Europejskiego (PE), mających na celu wprowadzenie korzystnych zapisów, m.in. w zakresie płatności bezpośrednich, w odpowiedzi na przyjęty przez Komisję Rolnictwa i Rozwoju Wsi PE projekt rezolucji PE ws. WPR do 2020 r.

W przyjętych w dniu 17 marca 2011 r. Konkluzjach Prezydencji węgierskiej, stanowiących podsumowanie dyskusji nad Komunikatem Komisji ws. WPR do 2020 r., w odniesieniu do płatności bezpośrednich nie ma mowy o odrzuceniu koncepcji *flat rate*, jest natomiast zapis o odejściu od kryteriów historycznych, co jest zgodne ze Stanowiskiem Rządu RP do Komunikatu Komisji, podobnie jak wiele innych zapisów, m.in. w zakresie: uproszczenia WPR; przedłużenia funkcjonowania systemu jednolitej płatności obszarowej (SAPS) po roku 2014; poprawy funkcjonowania łańcucha dostaw żywności.

Trzeba także podkreślić, że Polska poparła Konkluzje, które postulują utrzymanie silnej WPR – z budżetem adekwatnym do celów tej polityki i które stanowią znaczący krok w dyskusji nt. systemu płatności bezpośrednich po 2013 r., w której Polska konsekwentnie domaga się wyznaczenia przyszłych alokacji finansowych na podstawie kryteriów obiektywnych, odzwierciedlających cele WPR.

W dniu 16 czerwca 2011 r. w Warszawie odbyła się międzynarodowa konferencja wysokiego szczebla: „*Płatności bezpośrednie w ramach WPR 2020*”, zorganizowana przez Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi. Na zaproszenie Ministra Rolnictwa w konferencji udział wzięli przedstawiciele administracji rządowych państw członkowskich UE, Parlamentu Europejskiego oraz Komisji Europejskiej. Zaproszeni zostali również reprezentanci Parlamentu RP - Przewodniczący Komisji Rolnictwa i Rozwoju Wsi Sejmu RP, Pan Leszek Korzeniowski oraz Przewodniczący Komisji Rolnictwa i Ochrony Środowiska Senatu RP, Pan Jerzy Chróścikowski, przedstawiciele środowisk naukowych, związków i organizacji rolniczych zrzeszonych w COPA-COGECA, a także administracji państwowej, współpracującej z MRiRW w zakresie WPR. Celem dyskusji było porównanie i przybliżenie stanowisk państw członkowskich wobec przyszłego kształtu płatności bezpośrednich w ramach WPR po 2013 r.

Dyskusja potwierdziła różnorodność stanowisk państw członkowskich, które przedstawiały rozmaite podejścia i argumenty w zakresie wyznaczania obiektywnych kryteriów podziału płatności bezpośrednich. Wskazywano na wykorzystanie powierzchni użytków rolnych, jako wyłączone lub przynajmniej podstawowe kryterium podziału tych płatności. Ponadto, zwrócono uwagę na możliwość wykorzystania m.in. takich kryteriów, jak: powierzchnia obecnie kwalifikująca się do płatności, parytet siły nabywczej, liczba zatrudnionych w rolnictwie. Propozycje obejmowały również uwzględnienie pozycji płatnika netto, wskaźnika PKB na mieszkańca, czy też uwzględnienie kosztów związanych z utrzymaniem gruntów rolnych w dobrej kulturze w poszczególnych krajach członkowskich UE. Dyskusja potwierdziła, jak trudne będzie osiągnięcie kompromisu w tej sprawie.

W opinii uczestników, spotkanie było ważnym elementem trwającej debaty nad przyszłością WPR po 2013 r. Konferencja umożliwiła lepsze poznanie i przybliżenie stanowisk zarówno państw członkowskich, jak również pozostałych stron procesu decyzyjnego - Komisji Europejskiej, która będzie autorem propozycji legislacyjnych, oraz Parlamentu Europejskiego, który od czasu wejścia w życie Traktatu z Lizbony współdecyduje, wraz z Radą UE, o przyjęciu rozwiązań prawnych w zakresie Wspólnej Polityki Rolnej.

Blokowanie eksportu polskich owoców i warzyw do Rosji

Federacja Rosyjska (FR) jest jednym z najważniejszych polskich partnerów w handlu artykułami rolno-spożywczymi. Dane statystyczne za 2010 r. wskazują, że Rosja jest pierwszym, spośród krajów pozaunijnych, odbiorcą polskich produktów spożywczych, z 26,8% udziałem w eksporcie do krajów trzecich (25,4% w 2009 r.). W 2010 r. FR zajęła także 7. miejsce w polskim eksporcie artykułów rolno-spożywczych ogółem (za Niemcami, Wielką Brytanią, Republiką Czeską, Francją, Włochami i Holandią) z 5,7% udziałem (4,9% w 2009 r.). Od wielu lat największym zainteresowaniem rosyjskich odbiorców cieszą się owoce (szczególnie jabłka), a także wyroby czekoladowe, wyroby mleczarskie oraz warzywa.

Z dniem 2 czerwca br., w związku z przypadkami zakażeń bakterią *E. coli* w UE, rosyjska służba sanitarna (Rospotriebnadzor) wprowadziła zakaz importu do Federacji Rosyjskiej warzyw (kod taryfowy CN 07 – oprócz ziemniaków i roślin strączkowych) ze wszystkich państw członkowskich Unii Europejskiej. W okresie od 3 do 8 czerwca br., obowiązywały także ograniczenia w imporcie z UE do FR świeżych owoców – dotyczyły one wyłącznie owoców miękkich.

Od momentu wprowadzenia ww. zakazu, podejmowane były liczne działania ukierunkowane na przywrócenie możliwości eksportu do FR. Sprawa zakazu była omawiana m.in. na forum Komitetu Polityki Handlowej, podczas rozmowy telefonicznej Ministra Sawickiego z J. Skrynnik, Minister Rolnictwa FR, w dniu 6 czerwca br., a także podczas nadzwyczajnego posiedzenia Rady Ministrów Rolnictwa i Rybołówstwa UE w Luksemburgu, w dniu 7 czerwca br.

W wyniku unijno-rosyjskich rozmów w trakcie Szczytu UE-Rosja w Niżnym Nowgorodzie w dniach 9-10 czerwca br., KE i FR osiągnęły porozumienie polityczne w sprawie wznowienia możliwości eksportu warzyw do FR. W dniu 22 czerwca br. w Moskwie, delegacja KE, pod przewodnictwem J. Dalli, Komisarza ds. Zdrowia i Polityki Konsumenckiej (DG SANCO), podpisała Protokół z rozmów ze stroną rosyjską i uzgodniła wzór świadectwa, potwierdzającego bezpieczeństwo produktów w imporcie do FR z UE.

Pomimo wypełnienia wszystkich warunków porozumienia, tj. wyznaczenia jednostki wystawiającej ww. świadectwa (Państwowa Inspekcja Ochrony Roślin i Nasiennictwa - PIORiN) oraz laboratoriów, wykonujących badania na obecność bakterii *E.coli* w świeżych warzywach, Polska nie uzyskała zgody na eksport warzyw (do 15 lipca br. rosyjska służba sanitarna zezwoliła na import ww. towarów jedynie z Belgii, Czech, Danii, Hiszpanii, Holandii i Grecji). Jednocześnie, strona rosyjska nie przekazała żadnej oficjalnej informacji w sprawie przyczyn utrzymywania zakazu importu z Polski.

Odnosząc się do zarzutu opóźnień przy zniesieniu zakazu w związku z przedstawieniem Federacji Rosyjskiej listy laboratoriów, należy podkreślić, że strona rosyjska nigdy oficjalnie nie informowała, że było to przyczyną utrzymania ograniczeń w imporcie warzyw z Polski. Doniesienia tej treści miały miejsce wyłącznie w wypowiedziach prasowych.

W świetle powyższego, uwzględniając zabiegi realizowane przez KE w relacjach z FR, w tym m.in. interwencję, podjętą 30 czerwca br., na wniosek Polski, przez Komisarza J. Dalli, u Pierwszego Wicepremiera FR, Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi przedsięwzięcia ukierunkowane na uzyskanie od strony rosyjskiej informacji nt. powodów dalszego stosowania restrykcji względem towarów z Polski oraz informacji na temat przewidywanego terminu i warunków ich zniesienia. W tym zakresie przeprowadzone zostały:

- Spotkanie J. Wojtowicza, Podsekretarza Stanu w MRiRW z Dmitrijem Polańskim, Chargé d'affaires Federacji Rosyjskiej w Polsce, 30 czerwca br. w Warszawie;
- Rozmowy delegacji polskiej, pod przewodnictwem J. Wojtowicza, Podsekretarza Stanu w MRiRW z G. Oniszczenką, Szefem rosyjskiej służby sanitarnej, w dniu 8 lipca br. w Moskwie. Podczas ww. rozmów, strona rosyjska poinformowała, że przyczyną utrzymywania ograniczeń w imporcie warzyw z Polski są obawy, że z Polski do FR będą dostarczane towary pochodzące z innych państw Unii Europejskiej.

W oparciu o informacje oraz wyjaśnienia strony rosyjskiej m.in. w sprawie rosyjskich wymagań odnośnie zasad monitoringu w kierunku bakterii *E.coli* w warzywach eksportowanych do Rosji, strona polska przekazała do Rospotriebnadzoru, w dniu 12 lipca br., dokumenty niezbędne dla wznowienia eksportu do FR warzyw z Polski, tj. listę laboratoriów prowadzących monitoring w kierunku bakterii *E.coli* na świeżych warzywach oraz listę inspektorów PIORiN, upoważnionych do podpisywania tymczasowych świadectw dotyczących warzyw świeżych, wywożonych z Polski do FR.

O przebiegu i rezultatach rozmów w Moskwie została pisemnie poinformowana KE. Do KE została także przekazana prośba o pilne przesłanie stronie rosyjskiej ww. dokumentów

(list). Dokumenty te zostały przekazane przez KE (DG SANCO) do Rospotriebnadzoru 15 lipca br. Na ich podstawie, Federacja Rosyjska przywróciła, z dniem 20 lipca br., możliwość importu warzyw wyprodukowanych w Polsce.

Według wiedzy MRiRW, poza ww. działaniami, Ministerstwo Gospodarki, Ministerstwo Spraw Zagranicznych oraz Ministerstwo Infrastruktury podjęły następujące kroki ukierunkowane na zniesienie rosyjskiego zakazu importu warzyw z Polski:

- Spotkanie M. Korolca, Podsekretarza Stanu w Ministerstwie Gospodarki z J. Bielakową, Przedstawicielem Handlowym FR w Polsce, z udziałem przedstawicieli MRiRW, w dniu 3 czerwca br.;
- Interwencja ze strony Ambasady RP w Moskwie, obejmująca m.in. wystosowanie, w dniu 30 czerwca br., noty dyplomatycznej do Ministerstwa Spraw Zagranicznych FR;
- Wystąpienie (konsultowane z MRiRW), w dniu 7 lipca br., przez C. Grabarczyka, Ministra Infrastruktury, Przewodniczącego polskiej części Polsko-Rosyjskiej Międzyrządowej Komisji ds. Współpracy Gospodarczej do I. Lewitina, Ministra Transportu FR, Przewodniczącego rosyjskiej części Polsko-Rosyjskiej Międzyrządowej Komisji ds. Współpracy Gospodarczej, z pismem zawierającym prośbę o wsparcie i pomoc w doprowadzeniu do zniesienia ww. nieuzasadnionego zakazu, mającego poważne konsekwencje dla polskiego sektora rolnego i polsko-rosyjskiej wymiany handlowej oraz współpracy dwustronnej.

Z powierzeniem

Typ. Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi
PODSEKRETARZ STANU

Tadeusz Nalewajh